

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Nabava lesa z namenom, da se po obdelavi dalje proda, je trgovinsko opravilo po čl. 271., št. 1. trg. zak., tudi če se na to les oddaja železniški družbi za stavbe. — Določila o trgovinskih opravilih uporabljati je pri pravnih opravilih na oba kontrahenta, če je opravilo le na strani jednega kontrahenta trgovinsko opravilo. — Odstopiti se sme od pogodbe gledé še ne izvršenega dela po čl. 359. trg. zak., čeravno se je zaostala kupnina za že izročeno blago iztožila.

E. B., S. B. in L. B., posestnice graščine P., sklenile so po oskrbniku s Karolom G. pogodbo o zalaganji bukovih pragov z dne 20. julija 1891. l., katero so odobrile dne 23. julija 1891. l. Pogodba sklenila se je izrecno s pridržkom, da jo morajo imenovane posestnice graščine P. odobriti. S to pogodbo zavezale so se imenovane posestnice, da zalagajo Karola G. z bukovimi pragi od jeseni 1891. l. pet zaporednih let in morajo imenovane posestnice dobaviti vsako leto najmanj 10.000 bukovih pragov, ako jim Karol G. naznani, da je prevzel dobavo pragov in založi kavcijo 200 gld. za vsako leto naprej. Kupna cena določila se je v pogodbi tako, da veljajo pragi, kateri se izvažajo skozi P., 10 kr., za prage, kateri se morajo voziti skozi G., pa se je določila cena 6 kr. za komad. Prage pripraviti je v gozdovih St. in R. Brez vednosti posestnic graščine P. napravil je pa tej pogodbi njihov oskrbnik H. dostavek z dne 21. decembra 1891. l., po katerem se je izreklo, da je kupna cena pri sklepu pogodbe določila se za prage, kateri se pripravijo v gozdu St., po 10 kr. komad, za one pa, kateri se pripravijo v gozdu R., po 6 kr. komad, ne gledé na to, kje se izvažajo. Karol G. plačeval je l. 1893. in tudi že l. 1892., opiraje se na omenjeni dostavek k pogodbi, prage, katere je pripravil v gozdu R., po 6 kr. komad, akoravno je izvažal je skozi P. Posestnice graščine P. opominjale so Karola G. opetovano, naj doplača za vse prage, katere izvažajo skozi P., po 4 kr. na komad, ker se je določila za te prage po pogodbi cena 10 kr. in jih dostavek z dne 21. decembra 1891. l., kateri se je napravil brez njihove vednosti, ne veže, in so posebno zahtevale doplačilo zneska 165 gld. 76 kr. za prage, izvožene l. 1893.

in 1892. skozi P., katere je Karol G. plačal samo po 6 kr. Ker Karol G. tega zneska ni hotel plačati, naznanile so mu po svojem zastopniku s pismom z dne 20. septembra 1893. l., da ustavijo dobavo pragov v naslednjih 3 letih, ako tega zneska ne plača do 25. septembra 1893. l. Ker Karol G. tudi v tem roku ni plačal zahtevanega zneska, naznanila so zopet po svojem zastopniku, da ustavijo dobavo pragov in da torej tudi ni treba jim pošiljati kavcije 200 gld. za l. 1893. Ob enem vložile so proti Karolu G. tožbo na plačilo zahtevanih 165 gld. 76 kr. Vkljub temu naznanil je Karol G. imenovanim posestnicam, da je zopet za l. 1893 prevzel dobavo bukovih pragov in poslal kavcijo 200 gld. ter zahteval, naj se mu odkažejo drevesa za posekanje in pripravljanje 10.000 pragov. Posestnice vrnile so mu pa kavcijo in vnovič izrekle, da jih pogodba več ne veže in torej Karolu G. nečejo več dobavati pragov. Karol G. položil je na to kavcijo v sodno varstvo. Z razsodbo okrajnega sodišča v R. z dne 25. marca 1894, št. 1741, potrjeno z višjesodno odločbo z dne 2. maja 1894, št. 4011, razsodilo se je, da mora Karol G. za prage, katere je izvozil skozi P., pa plačal samo po 6 kr., doplačati po 4 kr. na komad, skupaj znesek 165 gld. 76 kr., ako posestnice graščine P. prisežejo, da o vsebini dostavka z dne 21. decembra 1891. l. niso imele vednosti in mu niso pritrdile. To prisego so imenovane posestnice res tudi prisegle.

Tekom pravde radi 165 gld. 76 kr. vložil je pa Karol G. proti posestnicam graščine P. protitožbo, zahtevajoč, da morajo imenovane posestnice v izpolnitvi pogodbe o zalaganji pragov z dne 20., oziroma 23. julija 1891. l., dobaviti mu še tri zaporedna leta, to je v letih 1893/94, 1894/95 in 1895/96 vsako leto po 10.000 pragov in mu nakazati za to pripravo potrebna drevesa.

Okrajno sodišče v R. odbilo je z razsodbo z dne 28. oktobra 1894, št. 8509 tožbeni zahtevek in razsodilo:

Tožbeni zahtevek, glaseč se: »Toženke, kot posestnice graščine P., dolžne so, izpolnjevati pogodbo o zalaganji bukovih pragov, skleneno s tožnikom Karolom G. dne 20., oziroma 23. julija 1891. l. in v nadaljni njeni izpolnitvi nakazovati tožniku na njegovo naznanilo v gozdih St. in R. še tri zaporedna leta t. j. 1893/94, 1894/95 in 1895/96 po svojem oskrbništvu prostor za sekanje in pripravljanje 10.000 komadov odbranih železniških pragov in mu tudi odkazovati za pripravljanje odbranih pragov odpadke in debela, kolikor je oboje

ostalo od izdelovanja tavolet in sicer v času od 24. septembra do konca novembra vsakega leta« — se odbije.

Razlogi.

Tožnik opira svoj zahtevek na inrotulovano pogodbo sledeče vsebine :

Med oskrbništvom graščine P. zastopanim in podpisanim po poslujočem oskrbniku Ferdinandu H. kot prodajalcem in med Karolom G. kot kupcem sklenila in podpisala se je danes s pridržkom odobrenja po graščinskih posestnicah, katero se mora najkasneje izvršiti v 8 dneh, sledeča pogodba :

1. Graščinsko oskrbnišтво P. prepušča kupcu Karolu G. za pripravljanje bukovih železniških pragov v sečih, kateri se imajo vsako leto napraviti v gozdih St. in R. in katere ima oskrbnišтво nakazati po gozdarskih pogojih in v zmislu gozdnega zakona, toliko bukovih dreves z obsegom 27—39 *cm* merjenih v premi višočini brez lubja, da se lahko iz debel napravi vsako leto okoli 10.000 železniških pragov. Ti bukovi pragi imeti morajo sledeče dimenzije in sicer mora imeti 95% dolgih 2'4—2'5 *m*, na spodnjem konci najmanj 26 *cm*, na zgornjem pa 13—15 *cm* debelosti, višočine najmanj 16 *cm* in 5% pa dolgih 2'4—2'5 *m*, na spodnjem konci najmanj 30 *cm*, na zgornjem pa tudi najmanj 18 *cm* debelosti in višočine najmanj 16 *cm*. — Ves v sečih nakazani bukovi les pripraven za izdelovanje pragov, mora kupec podelati.

2. Sekati se mora ob jednom v gozdih St. in R.

3. Kupnina, ne oziraje se na preje navedene dimenzije, določila se je za one prage, kateri se bodo izvažali skozi P. in se ne bodo izločili, po 10 kr., za one prage pa, kateri se morajo izvažati skozi G. t. j. severo-vzhodno od R. in skozi K., po 6 kr. za komad.

Izločevanje vršiti se ima deloma v T. pri P., deloma pa v R. ali pa v N. nad K. in ne sme izločenih pragov biti nad 5% skupnega števila. Izločeni pragi ostanejo, ne da bi se zanje vračalo stroškov pripravljanja ali prevažanja, lastnina graščine P., samo da kupec za nje ne plačuje kupnine.

4. Izdelovanje pragov ni odvisno od letnega časa. — Ako bi se pa hotelo pričeti pred 15. oktobrom, naznaniti se mora to 14 dni prej oskrbništvu, da nakaže seče.

5. Kupec prevzame debela za izdelovanje pragov, kakor stoje, in je mora na svoje stroške in na svojo nevarnost posekati, prage izdelati in izvažati iz gozda na določena mesta. Pri sekanji in izvažanju mora se vsakatera škoda pri ostalih drevesih in pri naraščaji kolikor mogoče zabraniti in mora se pri sekanji kolikor mogoče nizke šore pustiti, kakor se to razume pri umnem gozdarstvu.

6. Ako se bode kupcu izročilo od katerekoli strani zalaganje bukovih pragov, prične se ta pogodba jeseni 1891. l. in traja, ako trajajo tudi dobave, 5 let in sicer za množino 10.000 pragov. Ako bi pa dopuščale gozdarske razmere in bi v to privolile graščakinje, raztegniti sme se ta pogodba s privoljenjem kupčevim tudi na 20.000 komadov.

7. Ako je kupec prevzel zalaganje pragov, naznaniti mora to vsako leto najkasneje do konca meseca novembra oskrbništvu in ob enem priložiti kavcijo 200 gld. Oskrbništvo nakazalo bode potem takoj kupcu seče, mu na dobro zapisalo kavcijo, katera se cdtrga oziroma vrne pri zadnji fakturi vsacega dobavnega leta.

8. Izdelane prage prevzeti in plačati mora kupec v partijah največ 2000 komadov. Dan in čas izročitve in prevzetja naznaniti mora kupec pravočasno oskrbništvu in le-to mora odzvati se temu pozivu.

9. Oskrbništvo obljubuje, da bode kupca pri izvažanju podpiralo in mu dajalo kolikor mogoče olajšave, to je posebno dopuščalo, da uporablja obstoječa in napravlja nova pota za izvažanje.

10. Oskrbništvo obljubuje, da bode tekom 8 dnij kupcu naznanilo, če so graščakinje sprejele, oziroma odobrile le-to pogodbo.

Skleneno in podpisano v P. dne 20. julija 1891. F. H. K. G.

Ako se kupec zaveže, da bode tudi iz odpadkov, ostalih po napravljanji tavolet in debelih manj kakor 40 *cm*, in iz ostalih bukovih debel, debelih več kakor 40 *cm*, ako se more iz njih napravljeti vsaj deloma, torej ne v celi dolžini, prage, dalje ako se kupec zaveže, odpadke štorov, kateri niso pripravi za napravljanje pragov, in slabe izrezke iz ostalih delov dreves razrezati v dolžini jednega ali več metrov pa ne v metrovih ulomkih in je pustiti na mestu, da se ti odpadki lahko porabijo za drva, odobrimo to pogodbo s svojimi podpisi. P., dne 23. julija 1891. E. B., S. B. in L. B.

Le-ta dostavek z dne 23. julija 1891. l. sporočil se je tožniku s pismom z dne 26. julija 1891. l. in sprejel po njem s pismom z

dne 29. julija 1891. l. V prvih dveh letih 1891/92 in 1892/93 izvrševala se je ta pogodba v istini in toži sedaj K. G., ker so toženke odklonile daljno izvrševanje, pogodbe in prejem v §-u 7. določene kavcije, da se toženke drže pogodbe in jo izpolnjujejo še ostala tri leta. Toženke vgovarjajo dvoje: 1. da se pogodba sploh veljavno ni sklenila, ker se je sklepala deloma pismeno, deloma ustno in s pogoji, kateri se niso niti pravočasno niti v pravi obliki sprejeli; 2. da so toženke iz več razlogov vpravičene odstopiti od pogodbe. Prvi vgovor vidi se na prvi pogled neosnovan in brezpredmeten, ako se pomisli, da so toženke v prvi pravdi radi 165 gld. 76 kr. s pr. navajale kot pravni temelj in podlago svojega zahtevka omenjeno pogodbo, jo rabile in da se je le-ta kot taka tudi po pravomočni razsodbi pripoznala. Preostaja torej še razmotrivati drugi vgovor. Najpreje razsoditi je pa, če je predmetna pogodba o zalaganji z lesom trgovinsko opravilo ali ne, če je torej nasledke izpolnitve ali neizpolnitve presojevati po določilih trgovinskega zakona ali po določilih državljanskega zakona. V tem oziru soglašata stranki, da je predmetna kupčija trgovinsko opravilo, vsled česar se mora z vsemi iz nje izvirajočimi posledki presojsati po določilih trgovinskega zakona. Toženke trde, da so vpravičene bile, odstopiti po čl. 354.—359. trg. zak. od pogodbe ker je: 1. tožnik proti določilom dostavka k pogodbi z dne 23. julija 1891 v gozdih toženk pustil ležati nad 2000 kub. m lesa, iz katerega bi se dalo napraviti še 600 pragov, 2. ker je tožnik proti določilom čl. 3. pogodbe izločeval prage sam brez toženk in tudi ne na krajih, določenih v pogodbi in ker je izločene prage pustil ležati na mestih, kjer so se napravili in ne kjer so se imeli izločevati, 3. ker je tožnik proti čl. 5. in 9. pogodbe napravil veliko škode na drevesih in na naraščaji in napravil nad 20 novih potov za izvažanje in konečno, ker njegovi delavci niso slušali ukazov gozdnih organov toženk. Na vse te okolščine, katere zanikuje tožnik, se pa radi tega ne more ozirati, ker smejo toženke kot prodajalke lesa le tedaj in v toliko odstopiti od pogodbe po čl. 354. kaz. zak., kateri je izjema določila §-a 919. obč. drž. zak. in se mora torej strogo razlagati, ako je tožnik in kupec s plačilom kupnine v zamudi in če blago, namreč les, še ni izročeno. Na neizpolnitev priličnih zaveznostij kupčevih v le-tej pogodbi o zalaganji z lesom, kakor izdelave lesnih ostankov, redne prevzetbe in izločevanja lesa, varovanja gozda, katere zavez-

nosti nimajo ničesar opraviti s plačilom kupnine, se ustanovitev nasledkov in volilna pravica, katero daje čl. 354. ibid. nekrivemu pogodniku, ne more raztegniti, in smejo radi teh spornih okolščin toženke samo morebitne svoje zahtevke povračila škode posebej iztožiti. Drugače je pa z okolnostjo, katero navajajo toženke, da vtemelje svoj 2. vgovor, 4. da je namreč tožnik za les, kateri so mu dobavile dve leti, s kupnino v znesku 165 gld. 76 kr. zaostal. V tem oziru dokazano je po pravomočni razsodbi, da je bil tožnik s plačilom po §-u 3. pogodbe določene kupnine, katera je po §-u 8. takoj zapala, v znesku 6 kr. oz. 10 kr. za večjo množino pragov vkupaj z zneskom 165 gld. 76 kr. na dolgu, da se je ta kupnina, katera je bila najkasneje poleti 1893 plačna, ponavlja in sicer zadnjič s pismom toženk, oziroma njihovega zastopnika opominjala, tako da se je moral konečno ta znesek dne 12. oktobra 1893. l. vtožiti. Tožnikova zamuda s plačilom za že izročeni les, torej za blago, dokazana je torej popolnoma po čl. 354. trg. zak. in so torej toženke po čl. 359. ibid. vpravičene bile, odstopiti od ostalega, še ne izpolnenega dela pogodbe o zalaganji, katera se je sklenila za pet let, ker je pogodba pač redko za obe stranki tako jednostavno in naravno deliva, kakor predmetna, ker so perijode sekanja in način njih pričetka natanko določene in ker so toženke tudi druge zakonite določbe izpolnile. Pravdno lesno opravilo pa nikakor ni fiksno opravilo po čl. 357. trg. zak., ker je vender bilo tožniku vsaj nekoliko na prosto dano, kedaj prične s sekanjem in kedaj mora prevzemati in izločevati prage. Toženke morale so torej tožniku po čl. 356. trg. zak. naznaniti, da odstopijo pro futuro od pogodbe in so mu morale primeren čas dovoliti, da popravi zamujeno. To storile so popolnoma v pravilni obliki s pismom z dne 20. septembra 1893. l., čegar prejem tožnik priznava, in se tudi ne more imenovati rok do 25. septembra 1893. l., do katerega dne bi se bil moral plačati kupninski ostanek 165 gld. 76 kr., prekratek, ker je bil ta relativno majhen znesek že davno plačen, sploh pa se tudi pozneje ni plačal, ampak se je moralo plačilo izsiliti po tožbi in razsodbi. Razsoditi se mora torej, da so toženke po zmislu trgovinskega zakona bile res vpravičene, odstopiti za zadnja tri leta določene dobe od pogodbe, vsled česar se je morala odbiti tožbena zahteva.

Na tožnikovo apelacijo potrdilo je višje deželno sodišče z razsodbo z dne 30. januarja 1895, št. 12370 odločbo prve instance, v razsodbeni tenor pa sprejelo vso pogodbo slično, kakor se je glasila tožbena zahteva.

Razlogi:

Prva razsodba potrdi se bistveno iz njenih razlogov. Res sodnik, kakor vpravičeno navaja tožnik v apelacijskem izvodu, ni vezan na pravno mnenje spornih strank, katero so navajale v svojih pravnih spisih, da se morajo namreč določila trgovskega zakona uporabljati na predmetno pravno opravilo, ampak mora samostojno, ne oziraje se na menenje strank, pretresovati, ako se smejo le-ta določila uporabljati. Toda v predležčem slučaju gre za nabavo lesne množine z namenom, da jo kupec po obdelovanji dalje proda. O tem namenu tožnika, kateri se sam imenuje lesni trgovec, dvomiti se more tem manj, ker se govori v pogodbi o zalaganji izrecno o prevzetbi dobave pragov od strani tožnika in tožnik dalje sam dokazuje, da se je zavezal južni železnici leta 1894. dobaviti 10.000 pragov po 85 kr. komad. Ta nabava bila je torej na strani tožnika trgovinsko opravilo (čl. 271., št. 1. trg. zak.) in se morajo torej po čl. 277. trg. zak. določila četrte knjige tega zakona, govoreče o trgovinskih opravilih, uporabljati na vsako pravno opravilo, katero je na strani jednega kontrahenta trgovinsko opravilo, redno na oba kontrahenta jednako. Vsled tega bile so toženke vpravičene posluževati se pravic, katere daje drugi oddelek četrte knjige trgovskega zakona in posebno člen 354. tega zakona prodajalcu. Kakor je že prvi sodnik navajal, bile so torej toženke vpravičene, upreti se zahtevi, mereči na to, da izpolnjujejo pogodbo in stavljeni po tožniku, kateri je ravnal sam proti bistvenemu pogodbenemu določilu §-a 3., po katerem se morajo plačevati pragi, ki se izvažajo skozi P. po 10 kr. in da se plačujejo samo oni, kateri se morajo izvažati skozi G. po 6 kr., in sicer s tem, da je hotel plačevati tudi one prage, katere je vozil skozi P., samo po 6 kr. in se je ustavljal na pogodbo se naslanjajoči zahtevi prodajalk, da plača višjo kupnino, dokler ni bil k temu prisiljen po razsodbi. Tudi ni videti protislovja, ako se prodajalke na jedni strani poslužujejo svoje pravice, da odstopijo od pogodbe, vkljub temu pa po pogodbi zahtevajo kupnino za one prage, katere je dobil tožnik že izročene. Toda tudi, ako bi se uporabljala določila državljskega zakonika,

bila bi prvosodna odločba vpravičena. Ako tožnik zahteva, da se pogodba izpolnjuje, mora sam izpolniti dolžnosti, katere izvirajo zanj iz te pogodbe, ali biti vsaj pripravljen, da je izpolni (§ 1052. obč. drž. zak.). V pogodbi, na koje izpolnitev je naperjena tožbena zahteva, dogovorilo se je (§ 8.), da se morajo izdelani pragi po partijah prevzemati in po dogovoru o kupnini (§ 3.) takoj plačevati. Za časa tožbe pa delna kupnina za pomladi 1893. l. in za dne 23. junija 1892. l. prevzete prage v skupnem znesku 165 gld. 76 kr. ni bila plačana in se je morala po današnjih toženkah iztožiti, vsled česar je tožnik ta znesek plačal šele dne 5. julija 1894. l. Plačilo se ni zamudilo, ker se je morda prezrlo plačilni rok ali ker se je dvomilo o kvantiteti lesne množine ali iz drugih okolščin, iz katerih bi se dalo sklepati, da tožnik svoje pogodbene zaveze v principu sicer priznava in se je zmatral samo iz konkretnih okolištin, katere so bile pri teh dajatvah, vpravičenega plačati manjši znesek, kakor so pa prodajalke zahtevale, kakor bi se to morda lahko trdilo o diferenci 4 gld. 44 kr. za 74 pragov, katerih kupec baje ni prevzel, in kateri znesek je tekom pravde radi 165 gld. 76 kr. sodno položil. Plačilo zadrževal je tožnik, ker se je opiral na pogodbenemu določilu (§ 3.) protivno razlago dogovora gledé jednotnih cen. To stališče zavzema tožnik tudi v predležči pravdi; on celo zanikuje oni dogovor gledé cen, na čegar izpolnjevanji je tožbeni zahtevek naperjen; on zanikuje svojo obvezo, plačevati za prage, ki se izvažajo skozi P. jednotno ceno 10 kr.; že v tožbi trdil je tožnik v protislovji z določili pogodbe, na katere izpolnjevanje toži, da se je cena za prage, ki so se izdelali v St. dogovorila po 10 kr., za one, ki so se napravili v P., po 6 kr. Tožnik hoče ta dogovor, nasprotujoči navedenemu pogodbenemu določilu, oziroma koncesijo, katera se mu je dozdevno napravila s pismom z dne 21. decembra 1891. l. gledé cene, postaviti na mesto pogodbene določbe, naperi pa svoj tožbeni zahtevek vkljub temu na to, da se pogodbeni določba izpolnjuje in ne, da se izpolnjuje po njegovi trditvi dogovorjeno določilo cen ter vkljub temu izvaja iz tega pravico, da sme vse prage, torej tudi one, katere se more izvažati skozi P., voziti skozi G. in za nje plačevati manjšo jednotno ceno po 6 kr., akoravno velja ta cena samo za one prage, katere se mora izvažati skozi G. (§ 3. pogodbe). Iz vseh teh pravnih navedeb tožnika izhaja, da sam v bistveni določbi gledé cen ne

mara izvrševati one pogodbe, na katere izpolnjevanje je naperjen tožbeni zahtevek, ampak da razlaga dogovor gledé cen na način, kateri se je spoznal že po navedenih razsodbah kot nepravi in kateri se tudi ne gledé na te razsodbe po gradivu te pravde pokaže kot neosnovan. Toženke torej vpravičeno odklanjajo, da bi nadalje, izpolnjevale pogodbo, za koje izpolnjevanje tožnik sam ni pripravljen. Vsled tega morala se je potrditi prvosodna razsodba, popraviti pa gledé oblike na ta način, da se je v tožbeni zahtevek sprejeta vsebina pogodbe, na katere izpolnjevanje se toži, sprejela v zmislu §-a 248. o. s. r. in resolucije z dne 14. junija 1784, št. 306. z. j. z. tudi v razsodbeni tenor.

Tožnik vložil je sicer izvenredno revizijo. Najvišje sodišče potrdilo je pa z razsodbo z dne 24. aprila 1895, št. 4693 nižjesodni sodbi.

Razlogi:

Nižjesodni jednako glaseči se razsodbi ne vidijo se niti nični, niti očitno krivični. Le-ti zdita se marveč v zakonu vtemeljeni in izvajanja v revizijski pritožbi ne morejo te vtemeljitve ovreči. Popolnoma pravilno kvalifikovali sta nižji instanci opravilo, katero je predmet tožbe kot trgovinsko opravilo na strani tožnika. Pravilnost tega izhaja že iz tožbenih navedeb, posebno pa iz pogodbene vsebine (§ 7.), iz katere se nedvomno more spoznati, da gre za nabavo lesa na strani tožnika kot lesnega trgovca v svrhu, da ga nadalje prodaja. Na tem ne izpremeni ničesar okolščina, da se les morda oddaja južni železnici za železniške stavbe, ker ne gre za to opravilo, ampak za ono, skleneno med tožnikom in toženkam. Radi tega pa je bilo za razsojo pravnega prašanja uporabljati, kakor navaja vpravičeno višje sodišče, določbe trgovinskega zakona in po teh so toženke v pravici, da so odklonile nadaljno izpolnjevanje pogodbe. Opozarja se v tem oziru na sodne razloge nižjih instanc, kateri odgovarjajo stvarnemu položaju in zakonu ter se gledé na izpeljave revizijskih pritožeb omeni, da opira tožnik sam svoj zahtevek na pogodbo, katero je sklenil za dobo 5 let, in ne na pogodbo, ki se naj vsako leto ponovi, na katero so toženke, če se gotovi pogoji izpolnijo, skozi celi čas vezane, ne da bi imele pravice, odkloniti ponovitev. Ker gre za dobavo po partijah, je očitno, da je po naravi pogodbe, kakor po svojstvu blaga izpolnitev deliva. Trditev tožnikova, da so toženke s tem, da so

iztožile kupnino, katera je dotekla v prejšnji perijodi po izročitvi blaga, izgubile pravico volitve v zmislu čl. 354. trg. zak., je popolnoma nevtemeljena, ker se nanaša odstop od pogodbe po čl. 359. trg. zak. samo na del, ki se še ni izvršil in iztožitev kupnine za blago, izročeno že v prejšnji opravični perijodi, ne more izpremeniti pravice, obstoječe po navedenem zakonitem določilu, namreč pravice ustaviti daljno zalaganje. Ker torej manjkajo pogoji dv. dekr. z dne 15. februarja 1833, št. 2593. z. j. z., kateri bi vt temeljili razveljavbo ali premembo jednako se glasečih razsodb nižjih instanc, morala se je zavriniti revizijska pritožba.

b) Pri sodišči vložena odpoved hipotečnega dolga mora se pri zastavljenih zemljiščih na zahtevo takoj zaznamovati, če tudi ni vročitev dolžniku dokazana.

Janez Z. odpovedal je z vlogo de pr. 16. maja 1895, št. 4052 svojo pri zemljiščih dolžnika Jakoba P. vknjiženo tirjatev iz dolžnega pisma z dne 29. septembra 1894. l. ter prosil ob enem zemljiškooknjižne zaznambe odpovedi svoje tirjatve pri zastavljenih zemljiščih in da se izvršitev zaznambe naloži zemljiškooknjižnemu uradu.

Deželno sodišče v Lj. odbilo je z odlokom z dne 18. maja 1895, št. 4052 prošnjo gledé zaznambe odpovedi pri zastavljenih zemljiščih, ker vložitev odpovedi in sodna rešitev iste, predno ni izkazano, da je odpovedni odlok vročen hipotečnemu dolžniku, ni zmatrati za sodno dosvedočeno odpoved v zmislu §-a 59. zemlj. zak.

Prosilec Janez Z. vložil je proti temu odloku rekurz ter v njem navajal:

Določba §-a 59. kakor sploh vse določbe obč. zemlj. zakona gledé odpovedi hipotečnih tirjatev in zemljiškooknjižne zaznambe, nastala je iz naredbe justičnega ministerstva z dne 19. septembra 1860, št. 212. drž. zak., ki ex professo ustanavlja natančne in jasne določbe gledé iztirjanja hipotečnih tirjatev. Točka tretja te naredbe določa, da ima upnik pravico pri zastavljenih zemljiščih, ki se nahajajo v zemljiški knjigi, sodno vloženo (gerichtlich angebrachte) odpoved dati zaznamovati v zemljiški knjigi, ako je dotičnik, proti kojemu je naperjena, kot lastnik hipoteke prepisan. Isto velja o odpovedi dosvedočeni po notarju. Iz te naredbe sledi

jasno, kaj ume zakonodavec s »sodnje dosvedočeno« odpovedjo, to je odpoved, ki se je pri sodišču vložila in to odpoved naziva navadno z besedama: »sodna odpoved«. Če bi bil zakonodavec z določbo §-a 59. zemlj. zak. nameraval kaj družega ustanoviti, kakor pa je določila naredba justičnega ministerstva z dne 19. septembra 1860, št. 212. drž. zak. treba bi bilo najprvo jasno povedati, kaj naj se razume s pojmom »gerichtlich beurkundet«. Po menenji prve instance pomeniti bi imeli ti besedi toliko, kakor odpoved, ki je sodno vročena hipotečnemu dolžniku. Niti obč. zemlj. zakon, niti večkrat omenjena naredba justičnega ministerstva ne govorita za tako razlaganje §-a 59. o z. z. Iz besed zakona »gerichtlich oder notariell beurkundete Aufkündigung« da se v zvezi s preje navedeno naredbo justičnega ministerstva z vso gotovostjo posneti, da stoji izrazu »gerichtliche Aufkündigung« nasproti »notariell beurkundete Aufkündigung«, da tvori »notariell beurkundet« zase poseben pojem v nasprotji z besedo »gerichtlich« = »gerichtlich angebracht«, da se torej beseda »beurkundet« niti ne nanaša na besedo »gerichtlich« ampak jedino le na »notariell«, če tudi ne slovniško, pač pa logično. Pač pa se ne more trditi narobe o pojmu »gerichtlich beurkundet«, ki se kot tak ne nahaja nikjer drugje v zakonu in ni nikjer precizno določen, katerega torej zakonodavec ni mogel sprejeti, če se je hotel pri jasni določbi naredbe justičnega ministerstva z dne 19. septembra 1860, št. 212. drž. zak. izogniti nejasnosti nove določbe §-a 59. zemlj. zak. Ako bi določal § 59. zemlj. zak., da se mora pri sodišču vložena odpoved preje vročiti hipotečnemu dolžniku, predno se more zaznamovati v zemljiški knjigi, moralo bi biti pač besedilo tega §-a 59. tako, da bi moralo določno derogirati navedeno ministersko naredbo in ob enem jasno izreči zahtevo sodne vročitve. Ni jedno ni drugo pa se ne da posneti iz §-a 59. zemlj. zak. Prvo sodišče je le obtičalo pri mrtvi črki zakona, zmisla in praktičnega pomena zakona pa ni uvaževalo. Namen in zmisel zakona je vendar ta, da naj velja odpoved po §-u 60. zemlj. zak. tudi proti vsacemu poznejšemu lastniku hipoteke, ako isto dosedanji hipotečni dolžnik med tem dalje proda. Ako bi se upnik ne bal, da bi hipotečni dolžnik hipoteke ne prodal, ne bi prosil zaznambe odpovedi, ker bi imel časa dovolj čakati do tožbe ali plačila. Hipotečni dolžnik lahko prepreči za nekaj časa vročitev odpovedi s tem, da se skriva pred sodnim vročnikom in med tem

časom lahko pride celo zastavljeno zemljišče v druge, tretje in četrte roke, ne da bi se odpoved mogla vročiti hipotečnemu dolžniku in ne da bi mogel upnik prositi zaznambe odpovedi po §-u 59. zemlj. zak. S tem onemogočena je vsaka zaznamba odpovedi v zemljiški knjigi ravno torej v onih slučajih, kjer mora imeti praktičen pomen; kajti ravno s tem se opozori dolžnik, ki namerava prodati svoje zemljišče, da izvrši hitro namero in tabularnemu upniku prepreči uspešno tožbo in izvršbo. Cela zaznamba sodne odpovedi je nemogoča, ako hipotečni dolžnik upnika prehití s prodajo.

Višje deželno sodišče v G. ugodilo je rekurzu tabularnega upnika Janeza Z. ter z odločbo z dne 26. junija 1895, št. 6325 dovolilo zemljiškoknjižno zaznambo odpovedi iz sledečih razlogov:

Iz določbe §-a 59. zemlj. zak. se ne more izvajati, da se sme odpoved hipotečne tirjatve zaznamovati še le, kedar je tudi izkazano, da se je odpoved vročila hipotečnemu dolžniku, kar sledi zlasti iz §-a 3. min. naredbe z dne 19. septembra 1860, št. 212. drž. zak., koja govori o sodno vloženi odpovedi in koja se je očitno sprejela tudi v zemljiškoknjižni zakon z dne 25. julija 1871, št. 95. drž. zak.

Vsled te odločbe zaznamovalo je deželno sodišče v Lj. odpoved hipotečne tirjatve pri glavnem vložku.

Književna poročila.

Mjesečnik pravičnoga društva u Zagrebu prinaša v br. 9. za mesec september sledeče razprave: Poštansko pravo u zemljah krune ugarske. Napisao dr. Stjepan Radits. — Prevod Ungerjevega govora v poslanski zbornici o novem avstrijskem civilnopravdnem redu od dra J. Šilovića in Izvlastba nepokretnima u občini grada Zagreba u teoriji i praksi od dra L. Vidrića. Poleg tega prinaša tudi ta številka, kakor redno vse, pravne slučaje in sicer iz državljanskega in kazenskega prava in iz upravne prakse, književna poročila ter razne vesti.

Gesetze und Verordnungen betreffend die Unfall- und Krankenversicherung der Arbeiter. Manz'sche Gesetzesausgabe Nr. 41 b.

Ta zvezek je dodatek jednakemu zvezku Manz'ove zakonove zbirke, ki je izšel leta 1893., in vsebuje zakon z dne 20. julija 1894, št. 168. drž.